

УДК [811.161.2'27:801.82]:378.016

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.3.22>

**Наталія ШУЛЬЖУК**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028

**ORCID:** 0000-0002-6177-3336

**Бібліографічний опис статті:** Шулжук, Н. (2025). Адаптація наукового тексту як ефективний спосіб формування професійної комунікації здобувачів вищої освіти. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 148–153, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.3.22>

### АДАПТАЦІЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті відзначено, що процес формування професійного мовлення перебуває у фокусі дослідницької уваги науковців, оскільки його ефективність визначає кар'єрне зростання фахівця. Автор зауважує, що основою наукового дискурсу фаху є передусім науково-навчальні тексти як жанровий різновид наукового викладу, мовний стандарт яких формують такі ознаки, як точність, логічність, послідовність, інформативність, композиційна чіткість, емоційна і суб'єктивно-оцінна нейтральність, однозначність, експліцитність, парафрастичність, діалогічність та ін. Предметом дослідницької уваги авторки стали два останні, у зв'язку з чим мета наукової розвідки – схарактеризувати парафрастичність та діалогічність наукового тексту як ефективний спосіб його адаптації з метою формування професійної комунікації здобувачів вищої освіти.

Складність сприйняття, розуміння, інтерпретації та відтворення науково-навчальних текстів авторка пов'язує із такими стильовими домінантами, як-от: високий ступінь абстрактності, концентрація термінологічної лексики, що нерідко має неоднозначну інтерпретацію, складність індивідуально-авторського викладу. Це визначає завдання викладача-мовника – адаптувати зміст і структуру таких текстів відповідно до потреб здобувачів вищої освіти з урахуванням рівня їх мовної та професійної підготовки. Оптимізувати цей процес авторка пропонує шляхом інтерпретації складних понять через посередництво їх лексико-семантичного перекладу, коментування на основі словотвірної мотивації, етимологічної або історико-хронологічної довідок. Активізацію ж мисленнєвої діяльності здобувачів освіти авторка пов'язує із використанням словесно-образних унаочнень, які уможливають представлення вивчаного матеріалу в асоціативній формі, що увиразнює його прагматичну спрямованість на здобувача освіти як споживача наукової інформації.

Доступності науково-навчальних текстів сприяють і прийоми їх діалогізації, з-поміж яких авторка виокремлює запитання, що привертають увагу до ключових компонентів, які визначають перспективу наукового викладу, покликання на думку авторитетних науковців та повтори мовленнєвого відрізка, що увиразнюють суть повідомлення і визначають його комунікативну спрямованість, сприяючи формуванню текстотвірної компетентності здобувачів освіти й активізуючи їх пізнавальні інтереси.

**Ключові слова:** науково-навчальний текст, адаптація, професійна комунікація, парафрастичність, діалогічність, лексико-семантичний переклад.

**Natalia SHULZHUK**

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at Department of the Ukrainian Language, Rivne State University of the Humanities, Stepana Bandery str., 12, Rivne, Ukraine, 33028

**ORCID:** 0000-0002-6177-3336

**To cite this article:** Shulzhuk, N. (2025). Adaptatsiya naukovooho tekstu yak efektyvnyy sposib formuvannya profesynoyi komunikatsiyi здobuvachiv vyshchoyi osvity [Adaptation of scientific texts as an effective means of developing professional communication skills in higher education students]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 148–153, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.3.22>

## ADAPTATION OF SCIENTIFIC TEXTS AS AN EFFECTIVE MEANS OF DEVELOPING PROFESSIONAL COMMUNICATION SKILLS IN HIGHER EDUCATION STUDENTS

*The article notes that the process of forming professional speech remains at the center of scholarly attention, as its effectiveness determines a specialist's career advancement. The author emphasizes that the foundation of a professional, scientific discourse lies primarily in academic texts as a genre-specific type of scientific exposition. Their linguistic standard is shaped by such features as accuracy, logical consistency, coherence, informativeness, compositional clarity, emotional and subjective-evaluative neutrality, unambiguity, explicitness, paraphrasticity, dialogicity, and others. The author's research focuses on the latter two features, which define the aim of the scholarly study – to characterize the paraphrasticity and dialogicity of scientific texts as an effective means of adapting them for the development of professional communication skills among higher education students.*

*The difficulty in perceiving, understanding, interpreting, and reproducing academic texts, according to the author, is linked to such stylistic dominants as a high level of abstraction, the concentration of terminological vocabulary – often with ambiguous interpretations – and the complexity of the author's expression. This defines the task of the language instructor: to adapt the content and structure of such texts according to the needs of higher education students, taking into account their linguistic and professional readiness. The author proposes optimizing this process by interpreting complex concepts through their lexico-semantic translation, commentary based on word-formation motivation, and etymological or historical-chronological references. The activation of students' cognitive activity, the author argues, is facilitated through verbal-figurative visualizations that present the studied material in an associative form, enhancing its pragmatic orientation toward the learner as a consumer of scientific information.*

*The accessibility of academic texts is also enhanced by methods of dialogization, among which the author highlights questions that draw attention to key components determining the scientific narrative's direction, references to authoritative scholars' opinions, and repetitions of speech segments that clarify the essence of the message and define its communicative intent. These methods contribute to the development of students' text-forming competence and stimulate their cognitive interests.*

**Key words:** academic text, adaptation, professional communication, paraphrasticity, dialogicity, lexico-semantic translation.

**Актуальність проблеми.** Ефективність комунікативної взаємодії фахівця визначає його професійну реалізацію та кар'єрне зростання у відповідній галузі. Тому процес формування професійного мовлення перебуває у фокусі дослідницької уваги науковців, які висвітлюють як загальні питання нормативного українського мовлення (Микитюк, 2023; Пономарів, 2001; Стахів, 2008; Струганець, 2002), так і проблеми культури фахової комунікації (Бабич, 2005; Мацько, 2007; Сагач, 2003; Степаненко, 2023).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Оскільки науковий дискурс фаху формують передусім тексти наукового стилю, то предметом вивчення дослідників неодноразово була їх типологія та закономірності мовної організації (Овсієнко, 2011; Онуфрієнко, 2006; Семенов, 2012; Маслова, 2013), комунікативно-прагматичні параметри (Мойсеєнко, 2017; Пентиліук, 2013; Колеснікова, 2009), термінологічна лексика як стильовий маркер наукового викладу (Д'яков, 2002; Кочан, 2004), а також науково-навчальний текст як жанровий різновид наукового (Баландіна, 2013).

Аналіз вказаних джерел уможливує висновки про те, що стандарт наукового викладу формують такі його ознаки, як точність, логічність, послідовність, інформативність, композиційна

чіткість, суб'єктивно-оцінна й емоційна нейтральність, однозначність, експліцитність та ін. Для науково-навчальних же текстів, крім названих, пріоритетними є ще й такі характеристики, як парафрастичність та діалогічність, які визначають спосіб їх адаптації з метою ефективного використання у процесі формування професійного мовлення здобувачів вищої освіти.

**Мета статті** – схарактеризувати парафрастичність та діалогічність наукового тексту як ефективний спосіб його адаптації з метою формування професійної комунікації здобувачів вищої освіти.

**Виклад основного матеріалу.** Чому саме ці ознаки є такими важливими для вказаних текстів? Тому що складність сприйняття, розуміння, інтерпретації та відтворення науково-навчальних текстів пов'язана з такими стильовими домінантами, як-от: високий ступінь абстрактності, концентрація термінологічної лексики, яку різні науковці нерідко інтерпретують по-різному, складність індивідуально-авторського викладу та ін. Не є винятком і науково-навчальні тексти, представлені у підручниках і посібниках з дисциплін лінгвістичного циклу як для майбутніх філологів («Сучасна українська літературна мова», «Вступ до мовознавства», «Історична грамати́ка», «Діалектологія» та ін.), так

і здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей («Українська мова (за професійним спрямуванням)»). Тому завдання викладача-мовника – адаптувати зміст і структуру таких текстів відповідно до потреб здобувачів вищої освіти з урахуванням рівня їх мовної та професійної підготовки. Інакше кажучи, такі тексти потрібно зробити адресно спрямованими.

Як адаптувати науковий текст? По-перше, потрібно знизити рівень його абстрактності. Оскільки обов'язковим складником науково-навчальних текстів є термінологіка, то складність їх відтворення пов'язана із розумінням наукових понять і термінів. Оптимізувати цей процес пропонуємо шляхом інтерпретації складних понять за допомогою порівняння з уже відомими та засвоєними (лексико-семантичний переклад). Прикладом можуть слугувати поняття, широко представлені (саме тому їх не можна проігнорувати) у розділі «Синтаксис української мови», – «експліцитний» та «імпліцитний». Тому вважаємо за необхідне коментувати їх через посередництво добре відомих і зрозумілих для майбутніх філологів понять – «вербалізований» («відкритий», «явний») та «невербалізований» («прихований»).

Ефективним у деяких випадках виявляється коментування понять і термінів на основі словотвірної мотивації, яка акцентує увагу здобувачів освіти на внутрішній формі слова, наприклад: пошук твірних основ, на базі яких утворилося поняття «займенник» – *замість імені*; «прислівник» – *при слові (при дієслові)* та ін.

Нерідко викладачі-мовники з метою адаптації наукового тексту послуговуються етимологічною або історико-хронологічною довідками. Якщо перша відтворює первинну структуру слова-поняття (наприклад, слово «префікс» на позначення значущої частини слова, яка стоїть перед коренем, походить від лат. *praefixus* – «прикріплений спереду»), то друга демонструє його «минуле», пов'язане з історичними фактами (наприклад, до 1937 року у мовознавчій літературі із тим же значенням активно вживалася лексема «приросток», прозорість внутрішньої форми якої не ускладнювала її розуміння («те, що приросло до кореня») і відображала тенденції українського термінотворення, що перервала політика зросійщення – насильного запровадження російськомовних словотвірних моделей, спрямованих на асиміляцію та знищення української ідентичності).

Щоб запам'ятати значення великої кількості наукових термінів, здобувачеві освіти можна запропонувати «підказку» (допоміжну інформацію), що, активізуючи його мисленнєву діяльність, уможливує усвідомлення їх смислової структури. Інакше кажучи, потрібно передати смисл поняття за допомогою добре відомих слів або створити словесно-образне унаочнення, використавши, наприклад, інформацію про конкретну подію/випадок з життя, з художнього твору та ін. Наприклад, усвідомити суть словосполучки «система систем» може допомогти асоціативне порівняння мовної системи із комодом (шафою), у який відсутність безладу пов'язують із тим, що усе на своїх місцях (наявність ієрархії): нижню шухляду (фонетичний рівень мови) наповнюють фонеми, наступну (лексичний рівень мови) – лексеми, далі – граматичний рівень (представлений трьома складниками – морфемним, морфологічним і синтаксичним) із відповідними мовними одиницями – морфемами, словоформами, реченнями і словосполученнями).

Попри доволі поширену думку про невластивість науковим текстам емоційності й експресивності викладу, поділяємо міркування Г. Дядюра (Дядюра, 2001) щодо засобів образності, які дозволяють представити виучуваний матеріал у доступній асоціативній формі, увиразнюючи його прагматичну спрямованість на здобувача освіти як споживача наукової інформації.

Парафрастичною фіксацією первинного тексту, яка фокусує увагу на ключових відрізках наукової інформації, є його конспект, розгорнутий план або тези, у межах яких, крім того, можна здійснити графічні виділення та використати як засіб привернення уваги колір, що, компресуючи вихідний текст, помітно насичують його інформативно.

Отже, парафрастичність (модифікацію) вихідних наукових текстів з метою їх сприйняття і правильної інтерпретації пов'язуємо із такими двома ефективними способами, як розширення (збільшення обсягу науково-навчального тексту), що уможливує введення необхідних коментарів і уточнень, та конденсація, наслідком якої стає вилучення неосновної (дургорядної, побіжної) інформації, яка «розсіює» увагу здобувача освіти й послаблює концентрацію його уваги на смислі наукового повідомлення.

Доступності науково-навчального тексту сприяють і прийоми його діалогізації, з-поміж яких виокремимо такі, як-от: запитання, які привертають увагу до ключових компонентів, що визначають перспективу наукового викладу (*Які ж критерії покладені в основу виокремлення функційно-стильових різновидів мови? Інтеграція яких функційних стилів визначає особливості ділової комунікації?*); покликання на думку авторитетного у певній галузі дослідника, що увиразнює суть повідомлення, а іноді й створює його емоційний фон; повтор мовленнєвого відрізка або у тому ж вигляді, в якому він представлений у вихідному тексті, або у видозміненій лексико-синтаксичній формі, що увиразнює й актуалізує його. Наведемо приклад:

*Більшість текстів виявляє мовні ознаки певного функційного стилю. Проте текст може виявляти мовні ознаки і кількох функційно-стильових різновидів (такі тексти називають синкретичними). Природа функційних стилів зумовлена об'єктивною реальністю. Принципи їх виокремлення та класифікації значною мірою залежать від погляду того чи іншого дослідника. Лінгвісти одноставно констатують наявність у мові різних функційних стилів. Розбіжності виникають у підходах до з'ясування характеру й ролі тих чинників, що формують функційний стиль. Сьогодні існують різні підходи до класифікації функційних стилів, кількість цих стилів та їх назви не збігаються.*

*Які ж критерії покладені в основу виокремлення функційних стилів? Наприклад, в академічній «Стилістиці сучасної української літературної мови» за редакцією академіка І. Білодіда стилі розрізняють за основною комунікативною функцією: **стиль наукового викладу** (пізнавально-інформативна функція), **публіцистичний** (інформативно-пропагандистська функція), **офіційно-діловий** (настановчо-інформативна функція), **художньо-белетристичний** (естетично-інформаційна функція). Деякі дослідники розглядають як самостійний епістолярний стиль. Такий же поділ стилів в українській літературній мові представлений у праці «Стиль і час. Хрестоматія» – **стиль художньої літератури, публіцистичний стиль, науковий, офіційно-діловий та епістолярний**. Чимало вчених визнає залежність функційно-стильової диференці-*

*ації мови від найважливіших сфер мовного спілкування. З-поміж основних сфер використання мови найчастіше називають суспільно-політичну та адміністративно-виробничу діяльність, науку, освіту, масову інформацію, побут. Інакше кажучи, функційно-стильову диференціацію мови зумовлюють такі чинники, як сфера спілкування, його мета і характер комунікації.*

*Найпоширенішою у науковій літературі є класифікація, згідно з якою виділяють п'ять основних функційно-стильових різновидів мови: науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній та розмовний (М. Пилинський, О. Пономарів, М. Пенцилюк, Н. Ботвина, С. Єрмоленко, Н. Озерова, Г. Городиловська). Наведена класифікація ґрунтується на функційно-стилістичну концепцію академіка В. Виноградова, яка диференціює стилі на підставі суспільних функцій мови і може стосуватися практично всіх високорозвинених мов (Шульжук Н. В. Стилістика сучасної української літературної мови : навч. посіб. для здобувачів освіти наукових ліцеїв. 2-ге вид., перероб. і доп. Рівне – Острогож : Вид-во «4Фемілі», 2025. 158 с.).*

Запропонований фрагмент демонструє не лише ефективність прийомів діалогізації науково-навчального тексту, а й парафрастичну фіксацію вихідного власне наукового (первинного) тексту – збільшення його обсягу через посередництво вставних і вставлених компонентів, що коментують або уточнюють наукове повідомлення. І ті, й інші визначають комунікативну спрямованість науково-навчального тексту, сприяючи його розумінню, адекватній інтерпретації та відтворенню.

**Висновки.** Науковий дискурс будь-якого фаху формують передусім науково-навчальні тексти, стильову домінанту яких пов'язують із парафрастичністю та діалогічністю. Вони визначають спосіб їх адаптації з метою ефективного використання у процесі формування професійного мовлення здобувачів вищої освіти. З-поміж ефективних способів парафрастичності вихідних наукових текстів – збільшення їх обсягу, що уможливлює введення необхідних коментарів і уточнень, та конденсація, наслідком якої стає вилучення другорядної інформації, що послаблює концентрацію уваги здобувачів освіти. Прийоми ж діалогізації

таких текстів (запитання, покликання на думку авторитетних науковців, повтори мовленнєвого відрізка) визначають їх комунікативну спрямованість та адекватність інтерпретації, привертають увагу до ключових фрагментів, які формують перспективу наукового викладу, активізують пізнавальні інтереси здобувачів

вищої освіти та позитивно позначаються на їх текстотвірній компетентності.

**Перспективи** подальших наукових пошуків у контексті порушеної проблеми пов'язуємо із докладним вивченням креолізованих науково-навчальних текстів як парафрастичних репрезентантів наукового викладу.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. 496 с.
2. Баландіна Н. Навчальний текст: проблема визначення, типологія, функції. *Філологічні науки*. 2013. № 14. С. 88–94.
3. Дядюра Г. М. Функціональні параметри образності в науковому стилі (на матеріалі текстів природничих та технічних наук) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, Ін-т укр. мови НАН України, 2001. 18 с.
4. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи терміноутворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «KM Academia», 2002. 218 с.
5. Колеснікова І. А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу : автореф. дис. ... д-ра філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ, 2009. 27 с.
6. Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 520 с.
7. Маслова Т. Б. Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі. *Англістика та американістика*. 2013. Вип. 10. С. 39–43.
8. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : Академія, 2007. 360 с.
9. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. Львів, 2023. 440 с.
10. Мойсеєнко С. М. Комунікативно-прагматичні особливості наукового тексту. *Науково-методичні проблеми підготовки іноземних громадян* : матер. Х Міжнар. наук.-практ. конф. (20–21 квітня 2017 р., м. Київ). Київ : Вид-во НАУ, 2017. С. 84–85.
11. Овсієнко Л. М. Науковий текст як лінгвістична одиниця і комунікативний феномен. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Херсон : ХДУ, 2011. Вип. LX. С. 125–128.
12. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
13. Пентиліук М. І. Когнітивно-комунікативна модель удосконалення професійної культуромовної компетентності студентів філологічного профілю. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 40. С. 160–166.
14. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
15. Сагач Г. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. Київ : Зоря, 2003. 255 с.
16. Семенов О. М. Науковий текст як засіб професійної самореалізації дослідника. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. № 7 (25). С. 286–294.
17. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посіб. Київ : Знання, 2008. 245 с.
18. Степаненко М. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с.
19. Струганець Л. В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття. Тернопіль : Астон, 2002. 352 с.

#### REFERENCES:

1. Babych, N. D. (2005). Kul'tura fakhovoho movlennya [Culture of Professional Speech]. Chernivtsi: Knyhy – XXI, 496 s [in Ukrainian].
2. Balandina, N. (2013). Navchal'nyy tekst: problema vyznachennya, typolohiya, funktsiyi [Educational text: definition problem, typology, functions]. *Filolohichni nauky – Philological Sciences*, 14, 88–94 [in Ukrainian].
3. Dyadyura, H. M. (2001). Funktsional'ni parametry obraznosti v naukovomu styli (na materiali tekstiv pryrodnychkh ta tekhnichnykh nauk) [Functional Parameters of Imagery in Scientific Style in Texts of Natural and Technical Sciences]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, In-t ukr. movy NAN Ukrayiny, 18 s [in Ukrainian].
4. D'yakov, A. S., Kyiak, T. R., & Kudel'ko, Z. B. (2002). Osnovy terminotvorennya: semantychni ta sotsiolinhvistychni aspekty [Fundamentals of Terminology Formation: Semantic and Sociolinguistic Aspects]. Kyiv : Vyd. dim «KM Academia», 218 s [in Ukrainian].

5. Kolesnikova, I. A. (2009). Linhvokohnityvni ta komunikatyvno-prahmatychni parametry profesiynoho dyskursu [Linguocognitive and Communicative-Pragmatic Parameters of Professional Discourse]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 27 s. [in Ukrainian].
6. Kochan, I. (2004). Dynamika i kodyfikatsiya terminiv z mizhnarodnymy komponentamy u suchasniy ukrayins'kiy movi [Dynamics and Codification of Terms with International Components in Modern Ukrainian Language]. L'viv: Vyd. tsentr LNU im. I. Franka, 520 s. [in Ukrainian].
7. Maslova, T. B. Typolohiya naukovooho dyskursu v suchasniy movoznavchiiy paradyhmi [Typology of Scientific Discourse in Modern Linguistic Paradigm]. *Anhlistyka ta amerykanistyka – Anglistics and American Studies*, 10, 39–43 [in Ukrainian].
8. Mats'ko, L. I., & Kravets', L. V. (2007). Kul'tura ukrayins'koyi fakhovoyi movy [Culture of Ukrainian Professional Language]: navch. posib. Kyiv: Akademiya, 360 s. [in Ukrainian].
9. Mykytyuk, O. (2023). Suchasna ukrayins'ka mova: samobutnist', systema, norma [Modern Ukrainian Language: Originality, System, Norm]: navch. posib. L'viv, 440 s. [in Ukrainian].
10. Moyseyenko, S. M. (2017). Komunikatyvno-prahmatychni osoblyvosti naukovooho tekstu [Communicative and Pragmatic Features of Scientific Text]. *X Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Naukovo-metodychni problemy pidhotovky inozemnykh hromadyan» – The Sixth International Scientific and Practical Conference «Scientific and Methodical Problems of Training Foreign Citizens»* (pp. 84–85). Kyiv: Vyd-vo NAU [in Ukrainian].
11. Ovsienko, L. M. (2011). Naukovyy tekst yak linhvistychna odynitsya i komunikativnyy fenomen [Scientific Text as a Linguistic Unit and Communicative Phenomenon]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences*, LX, 125–128 [in Ukrainian].
12. Onufriyenko, H. S. (2006). Naukovyy styl' ukrayins'koyi movy [Style of the Ukrainian Language]. Kyiv : Tsentr navchal'noyi literatury, 312 s. [in Ukrainian].
13. Pentylyuk, M. I. (2013). Kohnityvno-komunikatyvna model' udoskonalennya profesiynoyi kul'turomovnoyi kompetentnosti studentiv filolohichnoho profilu [Cognitive-Communicative Model for Improving Students' Professional Speech Competence]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Filolohichna» – Scientific Notes of the National University 'Ostroh Academy'. Philological Series*, 40, 160–166 [in Ukrainian].
14. Ponomariv, O. D. (2001). Kul'tura slova. Movnostylistychni porady [Culture of the Word. Stylistic Tips] : navch. posib. Kyiv: Lybid', 240 s. [in Ukrainian].
15. Sahach, H. (2003). Dilova rytoryka: mystetstvo rytorychnoyi komunikatsiyi [Business Rhetoric: The Art of Rhetorical Communication]. Kyiv: Zorya, 255 s. [in Ukrainian].
16. Semenoh, O. M. (2012). Naukovyy tekst yak zasib profesiynoyi samorealizatsiyi doslidnyka [Scientific Text as a Means of Professional Self-Realization of the Researcher]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies* : nauk. zhurnal, 7(25), 286–294. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka [in Ukrainian].
17. Stakhiv, M. (2008). Ukrayins'kyy komunikativnyy etyket [Ukrainian Communicative Etiquette] : navch.-metod. posib. Kyiv: Znannya, 245 s. [in Ukrainian].
18. Stepanenko, M. (2023). Ukrayins'ka mova za profesiynym spryamuvannyam [Ukrainian Language for Professional Purposes]: pidruchnyk. Kyiv: Alerta, 536 s. [in Ukrainian].
19. Struhanets', L. V. (2002). Dynamika leksychnykh norm ukrayins'koyi literaturnoyi movy XX stolittya [Dynamics of Lexical Norms of the Ukrainian Literary Language of the 20th Century]. Ternopil' : Aston, 352 s. [in Ukrainian].